

Укріплення матеріально–технічної бази аграрних підприємств та підвищення ефективності її впровадження

Предметом дослідження є укріплення матеріально–технічної бази аграрних підприємств та запровадження новітніх технологій.

Метою дослідження є визначення дієвих заходів щодо укріплення матеріально–технічної бази аграрних підприємств та запровадження новітніх технологій.

Методи дослідження. У роботі використані діалектичний метод наукового пізнання, метод аналізу і синтезу, порівняльний метод, метод узагальнення даних.

Результати роботи. У статті визначені альтернативні механізми забезпечення підприємств технікою. Наведені принципи, за якими повинен формуватися внутрішній ринок сільськогосподарської техніки. Окреслені проблеми технічного забезпечення товаровиробників та їх вирішення. Визначені основні елементи інноваційної інфраструктури та важливі складові інвестиційно–інноваційної політики.

Висновки. Необхідно поступово зміцнювати матеріально–технічну базу сільськогосподарських підприємств і підвищувати ефективність використання всіх її складових. В особливій мірі це стосується технічних засобів, більша частка яких є застарілою і зношеною. Оскільки значна частина сільгосппідприємств не в змозі самостійно придбати необхідну їм кількість нових технічних засобів, для вирішення цих проблем доцільними є: їх придбання за лізинговими умовами; розвиток ринку уживаної техніки; створення розгалуженої мережі машинно–прокатних пунктів; формування економічно слабкими і невеликими підприємствами міжгосподарських машинно–тракторних парків, створення ними спеціалізованих кооперативів, гуртків, рингів, товариств тощо.

Ключові слова: підприємство, матеріально–технічна база, конкурентоспроможність, лізинг, інновації, вторинний ринок, кооперативи, товариства, інвестиції.

МОЛНАР О.С.
ЮРТИН М.В.
КОПОСОВИЧ М.Д.

Укрепление материально–технической базы аграрных предприятий и повышение эффективности ее внедрения

Предметом исследования является укрепление материально–технической базы аграрных предприятий и внедрение новейших технологий.

Целью исследования является определение действенных мер по укреплению материально–технической базы аграрных предприятий и внедрение новейших технологий.

Методы исследования. В работе использованы диалектический метод научного познания, метод анализа и синтеза, сравнительный метод, метод обобщения данных.

Результаты работы. В статье определены альтернативные механизмы обеспечения предприятий техникой. Приведены принципы, по которым должен формироваться внутренний рынок сельскохозяйственной техники. Обозначены проблемы технического обеспечения товаропроизводителей и их решения. Определены основные элементы инновационной инфраструктуры и важные составляющие инвестиционно–инновационной политики.

Выводы. Необходимо постепенно укреплять материально–техническую базу сельскохозяйственных предприятий и повышать эффективность использования всех ее составляющих. В особой степени это касается технических средств, большая часть которых является устаревшей и изношенной. Поскольку значительная часть сельхозпредприятий не в состоянии самостоятельно

приобрести необходимое им количество новых технических средств, для решения этих проблем целесообразными являются: их приобретение по лизинговым условиям; развитие рынка подержанной техники; создание разветвленной сети машинно-прокатных пунктов; формирование экономически слабыми и небольшими предприятиями межхозяйственных машинно-тракторных парков, создание ими специализированных кооперативов, кружков, рингов, обществ и тому подобное.

Ключевые слова: предприятие, материально-техническая база, конкурентоспособность, лизинг, инновации, вторичный рынок, кооперативы, товарищества, инвестиции.

MOLNAR O.S.
YURTYN M.V.
KOPOSOVYCH M.D.

Strengthening the material and technical base of agricultural enterprises and increasing the efficiency of its implementation

The subject of the study is the strengthening the material and technical base of agricultural enterprises and the introduction of new technologies.

The purpose of the study is to determine effective measures the strengthening the material and technical base of agricultural enterprises and the introduction of new technologies.

Research methods. The dialectical method of scientific cognition, the method of analysis and synthesis, the comparative method, the method of generalization of data are used in the work.

Results of work. The article identifies alternative mechanisms for providing enterprises with equipment. The principles according to which the internal market of agricultural machinery should be formed are resulted. Problems of technical support of commodity producers and their solution are outlined. The main elements of innovation infrastructure and important components of investment and innovation policy are identified.

Conclusions. It is necessary to gradually strengthen the material and technical base of agricultural enterprises and increase the efficiency of all its components. This is especially true of technical means, most of which are obsolete and worn out. Since a significant part of agricultural enterprises are not able to independently purchase the required number of new technical means, to solve these problems are appropriate: their acquisition on lease terms; development of the market of used equipment; creation of an extensive network of machine-rolling points; formation by economically weak and small enterprises of inter-farm machine-tractor parks, creation by them of specialized cooperatives, circles, rings, societies, etc.

Keywords: enterprise, material and technical base, competitiveness, leasing, innovations, secondary market, cooperatives, societies, investments.

Постановка проблеми. У сучасних умовах, коли значна частина господарств знаходиться у кризовому фінансовому стані, їх важливим завданням є одержання максимальних прибутків при мінімальних витратах ресурсів. Однак, нині значна частина підприємств все більше втрачає можливості здійснення навіть простого відтворення свого ресурсного потенціалу. Гострий дефіцит виробничих ресурсів та їх структурна розбалансованість призводять до зниження темпів економічного розвитку аграрного сектору економіки, потенційні можливості якого використовуються не в повній мірі, що гальмує вирішення існуючих нині економічних, соціальних та екологічних проблем.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Проблема формування в кожному підприємстві ресурсного потенціалу і ефективного його використання досліджується значною частиною науковців, до яких відносяться В.Г. Андрійчук, О.А. Бугуцький, О.Ю. Єрмаков, П.М. Макаренко, О.М. Онищенко, П.Т. Саблук, А.Ж. Сакун та ін. Однак, незважаючи на значну кількість наукових досліджень, низка питань потребує подальшого вивчення.

Мета статті – визначення дієвих заходів щодо укріплення матеріально-технічної бази аграрних підприємств та запровадження новітніх технологій.

Виклад основного матеріалу. Ефективне функціонування будь-якого аграрного підпри-

ємства вимагає наявності належної матеріально-технічної бази та як можна більш кращого використання всіх її складових. Насамперед це стосується технічних засобів, сучасний рівень забезпеченості якими по більшості сільгосптоваровиробників є досить низьким. До того ж наявна в господарствах техніка частіш за все – застаріла, фізично й морально зношена.

У зв'язку з тяжким фінансовим станом велика частина сільськогосподарських підприємств не в змозі придбавати необхідну їм техніку. У цих умовах альтернативними механізмами забезпечення підприємств технікою є: розвинений вторинний її ринок (ринок вживаної техніки), лізинг, розгалужена мережа машинно-прокатних пунктів, спільне використання технічних засобів кількома сільськогосподарськими товаровиробниками та ін. Розв'язанню проблем технічного переоснащення аграрного сектора сприятиме формування повноцінного ринку техніки та технічних послуг, який передбачав би налагодження прямих і опосередкованих зв'язків між виробниками техніки, структурами технічного сервісу та сільськогосподарськими товаровиробниками (за участю банків, інших кредитних установ, страхових і лізингових компаній), забезпечення державної підтримки у підвищенні купівельної спроможності сільськогосподарських товаровиробників, розробці та ухваленні відповідних нормативних документів.

Внутрішній ринок сільськогосподарської техніки нашої країни повинен формуватися за такими принципами: добросовісна конкуренція виробників технічних засобів, висока якість останніх, створення спеціалізованих підприємств по ремонту та обслуговуванню техніки, удосконалення і розширення обсягів фінансового лізингу, моніторинг цього ринку тощо. Оскільки у досить значної частини господарств не вистачає коштів для придбання нової техніки, держава має сприяти формуванню певного ринку уживаної техніки, створенню належної системи технічного сервісу машин і знарядь, оновленню вузлів, запасних частин до них. Розвиток вторинного ринку техніки збільшує її пропозицію та забезпечує попит споживачів, які не мають коштів, необхідних для придбання дорогих нових машин. Функціонування вторинного ринку дозволяє: збільшити пропозицію техніки, ефективніше використовувати деталі, вузли й агрегати списаних машин та механізмів, придатних для відновлення технічних засобів.

Вторинний ринок сільськогосподарської техніки не може бути провідною формою реалізації технічної політики держави, але його наявність є важливою умовою розв'язання проблеми технічного забезпечення товаровиробників (особливо – фермерських та особистих селянських господарств).

Лізинг забезпечує економію коштів у порівнянні як із звичайним кредитом, так і послугами МТС. Він є пріоритетною формою технічного переоснащення аграрного сектора. До того ж він дозволяє забезпечити фінансування і страхування від інфляції. Оскільки українські банки майже не забезпечують сільгосппідприємства середньо-та довгостроковими кредитами, саме лізинг є єдиними з доступних та ефективних способів придбання сільгосптехніки й устаткування. Він потребує залучення фінансових ресурсів підприємств-виробників техніки, банків, страхових та інших фінансових установ, приватних підприємств і компаній, посилення конкуренції на лізинговому ринку, диверсифікації джерел фінансування лізингових операцій, удосконалення роботи лізингових компаній.

При формуванні машинно-тракторного парку у великих економічно міцних господарствах необхідно виходити з того, щоб скомплектований в них парк був повнофункціональним та відповідав обсягам і використовуваним технологіям механізованих робіт.

Невеликі ж та економічно слабкі підприємства повинні формувати міжгосподарські машинно-тракторні парки на основі їх кооперації, створювати відповідні спеціалізовані кооперативи, укладати угоди щодо спільного придбання й використання техніки. При цьому наявні у різних фермерів технічні засоби надаються один одному для виконання відповідних робіт на певні проміжки часу за попередньо оговореною платою. У випадку, коли учасників такого обміну технікою багато, вони можуть створювати кооперативні гуртки, ринги, союзи, машинні товариства тощо.

Наша країна за ступенем впровадження сучасних технологій значно відстає від розвинених країн світу. Головними причинами вказаного є катастрофічне скорочення забезпеченості господарств технічними засобами виробництва та відсутність належного їх фінансового забезпечення. Застосовувані у сільськогосподарському виробництві технології повинні бути спрямовані на найбільш повне використання ресурсного

потенціалу і одержання максимального ефекту при мінімальних витратах на виробництво.

В Україні вкрай необхідно активізувати здійснювану в ній інвестиційну діяльність. На базі існуючих аграрних науково-дослідних установ та навчальних закладів необхідно створювати інноваційні парки. Для досягнення належного рівня інноваційно-інвестиційної діяльності в нашій країні необхідно сформуванню розвинену інноваційну інфраструктуру. Основними складовими інноваційної інфраструктури повинні бути: виробничо-технологічні формування (технопарки, технополіси, інноваційні центри, венчурні та інжинірингові фірми та ін.); об'єкти інформаційної системи (аналітичні, статистичні центри, інформаційні бази і сайти); фінансові структури (банки, організації небанківського сектора, промислово-фінансові групи, страхові компанії), орієнтовані на технологічну інноваційну діяльність; система патентування, ліцензування і консалтингу з цих питань; система сертифікації, стандартизації і акредитації.

Важливими складовими інвестиційно-інноваційної політики мають бути: підтримка інвестиційного розвитку сільськогосподарських підприємств; часткова компенсація відсотків по коротко- і середньострокових кредитах, належне стимулювання розвитку лізингових операцій. З метою активізації інвестиційної діяльності в нашій країні необхідно удосконалювати існуючу податкову систему, яка повинна зацікавлювати інвесторів у вкладанні коштів у виробництво.

Висновки

Необхідно поступово зміцнювати матеріально-технічну базу сільськогосподарських підприємств і підвищувати ефективність використання всіх її складових. В особливій мірі це стосується технічних засобів, більша частка яких є застарілою і зношеною. Оскільки значна частина сільгоспдприємств не в змозі самостійно придбати необхідну їм кількість нових технічних засобів, для вирішення цих проблем доцільними є: їх придбання за лізинговими умовами; розвиток ринку уживаної техніки; створення розгалуженої мережі машинно-прокатних пунктів; формування економічно слабкими і невеликими підприємствами міжгосподарських машинно-тракторних парків, створення ними спеціалізованих кооперативів, гуртків, рингів, товариств тощо.

Список використаних джерел

1. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств: підруч. 2-ге вид. допов. і перероб. К.: КНЕУ. 2002. 624 с.
2. Березін О. В. Проблеми формування продовольчого ринку України: моногр. К.: Вища школа, 2002. 212 с.
3. Важинський Ф. А., Ноджак Л. С., Колодійчук А. В. Оцінка ефективності управління системою збуту машинобудівних підприємств // Економіка промисловості. 2010. № 1. С. 119–122.
4. Гавва В. Н., Божко Е. А. Потенціал підприємства: формування та оцінювання: навч. посібник. К.: 2004. 224 с.
5. Гаврилко П. П., Колодійчук А. В., Черторижський В. М. Фактори інноваційного розвитку промисловості // Науковий вісник НЛТУ України: зб. наук.-техн. праць. 2011. Вип. 21.11. С. 201–205.
6. Горбонос Ф. В. Кооперація: методологічні і методичні основи. Львів: Львівський державний аграрний університет, 2003. 264 с.
7. Колодійчук А. В., Пісний В. М. Особливості функціонування машинобудівних підприємств на сучасному етапі розвитку економіки України // Науковий вісник НЛТУ України. 2009. Вип. 19.13. С. 172–178.
8. Краснокутська Н. С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч. посібник. К.: 2005. 352 с.
9. Сопільник Л. І., Колодійчук А. В. Управління конкурентоспроможністю машинобудівних підприємств на сучасному етапі розвитку економіки України // Науковий вісник НЛТУ України. 2009. Вип. 19.10. С. 222–227.
10. Червен І. І., Червен Э. В. Экономика АПК: вопросы и ответы. Кишинев: Катря Молдаваняскэ, 1990. 491 с.

References

1. Andriychuk, V. H. (2002). *Ekonomika ahrarnykh pidpryyemstv* [Economics of agricultural enterprises]: Textbook. 2nd ed., app. and proc. Kyiv: KNEU. [in Ukrainian].
2. Berezin, O. V. (2002). *Problemy formuvannya prodovol'choho rynku Ukrayiny* [Problems of formation of the food market of Ukraine]: Monograph. Kyiv: Higher school. [in Ukrainian].
3. Vazhynskyy, F. A., Nodzhak, L. S., & Kolodiychuk, A. V. (2010). *Otsinka efektyvnosti upravlinnya systemoyu zbutu mashynobudivnykh pidpryyemstv* [Assessment of the efficiency of management of the sales system of machine-building enterprises]. *Ekonomika promyslovosti – Economy of Industry*, 1, 119–122. [in Ukrainian].
4. Havva, V. N., & Bozhko, E. A. (2004). *Potentsial pidpryyemstva: formuvannya ta otsinyuvannya* [Potential of the enterprise: formation and estimation]: Manual. Kyiv. [in Ukrainian].

5. Havrylko, P. P., Kolodychuk, A. V., & Chertoryzhskyy, V. M. (2011). Faktory innovatsiynoho rozvytku promyslovosti [Factors of innovation development of industry]. In Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 21.11 (pp. 201–205). [in Ukrainian].

6. Horbonos, F. V. (2003). Kooperatsiya: metodolohichni i metodychni osnovy [Cooperation: methodological and methodical bases]. Lviv: Lviv State Agrarian University. [in Ukrainian].

7. Kolodychuk, A. V., & Pisnyy, V. M. (2009). Osoblyvosti funktsionuvannya mashynobudivnykh pidpryyemstv na suchasnomu etapi rozvytku ekonomiky Ukrayiny [Features of functioning of machine-building enterprises at the current stage of development of the economy of Ukraine]. In Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 19.13 (pp. 172–178). [in Ukrainian].

8. Krasnokutska, N. S. (2005). Potentsial pidpryyemstva: formuvannya ta otsinka [Potential of the enterprise: formation and assessment]: Manual. Kyiv. [in Ukrainian].

9. Sopilnyk, L. I., & Kolodychuk, A. V. (2009). Upravlinnya konkurentospromozhnisty mashynobudivnykh pidpryyemstv na suchasnomu etapi rozvytku ekonomiky Ukrayiny [Management of competitiveness of machine-building enterprises at the present stage of development of Ukrainian economy]. In Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 19.10 (pp. 222–227). [in Ukrainian].

10. Cherven I. I., & Cherven E. V. (1990). Ekonomika APK: voprosy i otvety [Economy of the agro-industrial complex: questions and answers]. Chisinau: Katrya Moldavanyaske. [in Russian].

Дані про авторів

Молнар Олександр Сергійович,

к.е.н., доцент, завідувач кафедри економічної теорії, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

Юртин Марина Віталіївна,

магістр кафедри економічної теорії, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

Копосович Марина Дмитрівна,

магістр кафедри економічної теорії, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

Данные об авторах

Молнар Александр Сергеевич,

к.э.н., доцент, заведующий кафедрой экономической теории, ДВНЗ «Ужгородский национальный университет»

e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

Юртин Марина Витальевна,

магістр кафедри економічної теорії, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

Копосович Марина Дмитриевна,

магістр кафедри економічної теорії, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

Data about authors

Oleksandr Molnar,

Ph.D. in Economics, Associate Professor, Head of the Department of Economic Theory, Uzhhorod National University

e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

Maryna Yurtyн,

Master of the Department of Economic Theory, Uzhhorod National University

e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

Maryna Kuposovych,

Master of the Department of Economic Theory, Uzhhorod National University

e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua